

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Shkodër, 2022

TITULLI ORIGINAL
ALLAH VE RASÛLÛN'E İTAAT

PËRKTHEU
Fatmir Sulaj

REDAKTOI
Ilir Hoxha

FAQOSI
Bledar Xama

BOTIMI I
Shkodër, 2022

PROGRESI BOTIME
Sheshi "2 Prilli", Rr: Studenti
Shkodër, Shqipëri
Mob: +355 67 340 6182

BINDJA*ndaj*
ALLAHUT*dhe*
TË DËRGUARIT
TË TIJ

Osman Nuri Topbash

Përmbajtja

Bindja ndaj urdhërave të Allahut dhe të të Dërguarit të Tij.....	7
Përkujtimi i Allahut dhe salavatet fisnike	29
Frika dhe shpresandaj Allahut	57

Bindja ndaj urdhërave të Allahut dhe të të Dërguarit të Tij

Grada shpirtërore e besimtarit është në lidhje me bindjen ndaj urdhërave të Allahut dhe të të Dërguarit të Tij. Edhe përsosmëria e besimit shtohet në lidhje me përpikmërinë, sensibilitetin, përzemërsinë dhe dashurinë që është në këtë bindje. Ata të cilët fitojnë shkallë në dashurinë dhe bindjen ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij, në të dy botërat fitojnë mirësitë hyjnore. Në ajetin fisnik thuhet:

“Kushdo që i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij, do të jenë së bashku me Pejgamberët, besnikët, dëshmorët dhe të mirët të cilët Allahu i shpërbleu. Sa shokë të mirë janë ata!” (en-Nisa, 69)

Edhe i Dërguari i Allahut ka lajmëruar kështu:

“Zoti juaj ﴿ٱلْعَبْدُ﴾ thotë: “Sikur robërit të më bindeshin mua siç duhet, Unë edhe shiun do tua lëshoja natën, ndërsa ditën do tu nxirrja diellin. Veçanërisht do të bëja të mos e dëgjonin zhurmën e rrufesë...” (Ahmed, II, 359; Hakim, IV, 285/7657)

Veprat shpirtërore të atyre që mund ta mbrojnë gjendjen e kënaqësisë përballë kush-teve që ndryshojnë, duke e kryer bindjen ndaj urdhërave të Allahut me dashuri dhe nënshtrim, bëhen rrjedhë e urtësisë, mirësisë dhe begatisë. Nga ana tjetër, zemrat dhe trupat të cilët nuk mund të mbrohen nga harami dhe gjërat e dyshuara, kthehen fundekrye në strehë sherri dhe fole imoraliteti.

Tablo të virtytshme

Para luftës së Bedrit, i Dërguari i Allahut ﴿ٱلْعَبْدُ﴾ deshi të mësonte mendimin e shokëve të tij. Atëherë Mikdad ibn Esued ﴿ٱلْعَبْدُ﴾, duke u ngjitur në këmbë, mbajti këtë fjalim:

“O i Dërguari i Allahut! Bëj atë që të është urdhëruar! Ne jemi me ty. Betohem në Allahun që ne nuk të themi ty atë që i thanë bijtë e Izraelit Musait ﴿ٱلْعَبْدُ﴾! Ata i patën thënë Musait:

“Shkoni ti dhe Zoti yt dhe luftoni! Ne do të rrijmë këtu.” (el-Maide, 24) Betohem në Allahun i cili të ka dërguar Ty si Pejgamber të vërtetë që, nëse na bën të ecim deri në Birku’l-Gimad, pasi të jemi me ty, durojmë edhe ndaj vështirësive më të mëdha! Çdo çast jemi gati të përleshemi me armikun në të djathtë, në të majtë, para dhe pas teje deri në fund!...”

(Buhari, Megazi 4, Tefsir 5/4; vakidi, I, 48)

Pas Mikdadit, u ngrit në këmbë Sa’d ibn Muadhi dhe tha:

“O i Dërguari i Allahut! Ne të kemi besuar dhe dëshmuar ty. Dëshmuam se Kur’ani dhe sunneti që ke sjellë, janë të vërtetë. Po ashtu të kemi dhënë edhe fjalë të prerë për të dëgjuar fjalën tënde dhe për të t’u bindur ty në këtë rrugë!

O i Dërguari i Allahut! Bëj si të duash. Betohem në Allahun i cili të ka dërguar si Pejgamber të vërtetë se, nëse zhytesh në këtë det duke na treguar neve, edhe ne zhytemi me ty dhe askush nga ne nuk mbetet pas. Nuk ndjejmë keqardhje nëse nesër do të na shpiesh ballë për ballë me armikun. Durimi dhe qëndrueshmëria në luftë, mosndarja nga besnikëria edhe kur takohemi me armikun,

është shenja jonë. Shpresojmë se Allahu do të të tregojë ty përmes nesh gjëra që do të ta ndriçojnë syrin. Eja o i Dërguari i Allahut! Na bëj të ecim drejt bereqetit të Allahut!”

Fytyra e bekuar e të Dërguarit të Allahut vezulloi në buzëqeshje nga këto fjalë të mbushura me qëndrueshmëri dhe nënshtrim. Duke u lutur, tha:

“Atëherë. Ejani dhe ecni me bereqetin e Allahut! Përgëzimet qofshin për ju! Allahu ka premtuar njërin nga dy grupet që nuk është i qartë. Për Zotin unë tani sikur shikoj vendet në fushën e luftës ku do të shkatërrohen Kurejshët...” (Muslim, Xhihad, 83; Vakidi, I, 48-49; Ibn Hisham, II, 253-254)

Sa bukur e treguan ashabët e nderuar dashurinë dhe bindjen që kishin ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij.

Enesi رضي الله عنه transmeton këtë ngjarje që, në një mënyrë të shkëlqyer tregon pastërtinë, sinqeritetin, ndjeshmërinë dhe gatishmërinë e ashabëve të nderuar ndaj urdhërave të Allahut dhe të të Dërguarit të Tij:

Alkooli u bë haram kur po u shërbeja njerëzve në shtëpinë e Ebu Talhas, domethënë në kohën kur po u mbushja gotat. I Dërguari i Allahut kishte urdhëruar një thirrës dhe ai ua shpalli këtë ndalesë njerëzve. Ne e dëgjuam zërin e thirrësit kur ishim në shtëpi. Ebu Talha tha:

“Dil dhe shiko! Çfarë është ky zë?” Dola, shikova dhe thashë:

“-Një thirrës po thërret dhe thotë: “Kujdes, kujdes; alkooli është bërë haram!” Atëherë ai më tha:

“-Atëherë, shko dhe derdhe të gjithë alkoolin!”

Që nga ai moment alkooli rrodhi nëpër rrugët e Medines. (Buhari, Tefsir, 5/11)

Ashabët e nderuar, sapo dëgjuan se alkooli është bërë haram, menjëherë iu bindën urdhërit, treguan aftësi për të derdhur të gjithë alkoolin derisa arritën te pija që kishte ngelur në gotën që po pinin në atë çast pa prete nduar dhe pa hyrë në ndonjë hutim si: “ta mbaroj këtë që kam në dorë, pastaj e lë”.

Një djalosh nga fisi Eslem, duke ardhur te Pejgamberi, i tha:

“-O i Dërguari i Allahut! Unë dua të marr pjesë në luftë, por nuk kam asnjë pajisje të nevojshme për luftë.” Pejgamberi i tha:

“-*Shko te filan person! Ai qe përgatitur për luftë, por u sëmur.*” Djaloshi shkoi te ai person dhe i tha:

“-I Dërguari i Allahut ﷺ të urdhëron dhe thotë që të më japësh mua pajisjet që ke përgatitur për luftë.” Me të dëgjuar këtë, burri i tha gruas së tij:

“-Zonjë! Jepi këtij djaloshi të gjitha pajisjet e luftës që kam përgatitur dhe mos lër asgjë mangët. Për hir të Allahut mos lër asgjë mangët, ashtu që të fitojmë bereqetin.” (Muslim, Imare, 134)

Ky sahabi iu bind urdhërit të të Dërguarit të Allahut me një dashuri, entuziazëm dhe me këmbëngulje aq të madhe, sa i tërhiqte vërejtjen gruas së tij t’ia jepte të gjitha pajisjet që kishte përgatitur, pa lënë asgjë mangut. Kështu, ai shfaqti edhe dashurinë, besnikërinë dhe bindjen e tij ndaj të të Dërguarit të

Allahut, edhe dëshirën dhe përmallimin që ndjente ndaj veprave të mira.

Ibn Omeri رضي الله عنه tregon: “Në ditën e Çlirit, kur erdhi te Mesxhidi Haram, Hazreti Pejgamberi ﷺ urdhëroi Osman ibn Talhan, i cili ishte nga haxhibët e Qabes, që të sillte çelësin e Qabes. Osmani رضي الله عنه shkoi te nëna e tij që mbante çelësat, por gruaja, që ishte mushrike, nuk pranoi që t’i jepte ato. Osmani رضي الله عنه tha:

“Për Zotin, ose do të japësh çelësat, ose kjo shpatë do të dalë nga ky këllëf!”

Gruaja i dha çelësat. Osmani رضي الله عنه ia solli të Dërguarit të Allahut. I Nderuari ynë ﷺ e hapi derën dhe hyri në Bejtullah (shtëpinë e Allahut). Bashkë më Të hynë edhe Hazreti Usame, Bilali dhe Osmani رضي الله عنه. I Nderuari ynë ditën qëndroi gjatë në Qabe e mandej doli. Pastaj njerëzit filluan të garojnë për të hyrë brenda kush e kush më parë.

Abdullah ibn Omeri رضي الله عنه ishte personi i parë që hyri. Sapo hyri brenda, pas dere gjeti Bilalin رضي الله عنه që po qëndronte në këmbë.

E pyeti: “Ku fali namaz i Dërguari i Allahut?” Hazreti Bilal, duke ia bërë me shenjë, i tregoi vendin ku pati falur namaz i Nderuari ynë ﷺ. Abdullahu ﷺ thotë:

“Harrova ta pyes se sa rekate fali.” (Buhari, Cihad 127, Salat 30, 81, 96, Tehexhahud 25, Haxh 51, 52, Megazi 77, 48; Muslim, Haxh, 389)

Në këtë shembull shihet vendosmëria e lartë e Osmanit ﷺ në kryerjen e urdhërave të të Dërguarit të Allahut dhe përpikmëria e denjë e Abdullah ibn Omerit ndaj kushteve në pasimin e të Nderuarit tonë.

Pejgamberi thotë: “Askush të mos ngrejë nga vendi ndonjë tjetër dhe pastaj të ulet vetë atje. Por zgjerojeni (rrethin), hapni vend ashtu që edhe Allahu t’ju japë gjërësi juve.

Abdullah ibn Omeri ﷺ, që e mësoi këtë urdhër të të Dërguarit të Allahut, e praktikoi këtë gjatë gjithë jetës. Pra, nëse dikush ngrihej dhe i lëshonte vendin, ai nuk ulej kurrë aty.” (Buhari, Isti’zan, 32; Muslim, Selam, 29)

I Dërguari i Allahut ﷺ thotë:

“Përgjigjuni kur të ftoheni!”

Abdullah ibn Omeri, i cili e dëgjoi këtë, edhe nëse ishte agjërueshëm, i përgjigjej domos ftesave të dasmës dhe ftesave tjera. (Buhari, Nikah, 71, 74; Muslim, Nikah, 103)

Domethënë, nëse agjëronte nafile (agjërim vullnetar), kur shkonte në vendin ku ishte i ftuar, e prishte agjërimin dhe e bënte më vonë kaza. Nëse agjëronte farz ose vaxhib, edhe nëse nuk e prishte agjërimin, i përgjigjej ftesës për t’iu bindur urdhërit të Allahut dhe të të Dërguarit të Tij.

Krenaria e gjithësisë, i Nderuari ynë, tha për njëren derë të xhamisë:

“Sikur këtë derë ta lëmë për gratë!”

Mbi këtë, Ibn Omeri رضي الله عنه deri sa vdiq, nuk hyri fare nga ajo derë. (Ebu Davud, Salat, 53/571)

Tufejli, i biri i Ubej ibn Kabit, i cili numërohet një nga tabiinët, takohej me sahabet

dhe përfitonte nga dija e tyre. Herë-herë e vizitonte Abdullah ibn Omerin dhe së bashku dilnin në treg.

Ja si e tregon Tufejli përpjekjen e Hazretit Abdullah në bindjen ndaj urdhërave të Pejgamberit tonë:

“Kur dilnim në treg, Abdullah ibn Omeri i jepte salam çdonjërit që takonte. Patjetër i jepte salam kujtdo që takonte, qoftë shitës i gjërave të vjetra, qoftë shitës malli të shtrenjtë, qoftë i varfër apo qoftë ndonjë që nuk e njihte fare. Një ditë shkova te ai. Përsëri më propozoi që të shkonim në treg. I thashë:

“Çfarë do të bësh në treg! Ti nuk kupton nga tregtia. Nuk pyet as çmimet e mallrave që janë në shitje. Nuk blen ndonjë gjë. Nuk ulesh në vende ku secili ulet dhe bisedon. Më mirë se të dalim në treg, ulu këtu dhe të bisedojmë së bashku.”

Mbi këtë Abdullahu ﷺ më tha këto:

“O vëllai im! Ne dalim në treg për t’u dhënë selamin e Allahut atyre që takojmë. Nuk kemi ndonjë qëllim tjetër.” (Muvatta, Selam, 6; Buhari, el-Edebu’l-Mufred, fq. 348)

Të gjithë sahabët e nderuar tregoheshin shumë të ndjeshëm në çështjen e bindjes ndaj urdhërave të Allahut dhe të të Dërguarit të Tij. Duke shpërndarë selamin dhe duke shtuar dashurinë, ata ndërtonin një bazë të jashtëzakonshme ku do të mund të jetonte vëllazëria e besimit të besimtarit. Por dashuria dhe entuziazmi i Abdullah ibn Omerit رضي الله عنه në këtë çështje ishte aq i lartë, sa të tërhiqte vëmendjen. Po ashtu, shembujt e mësipërm e shprehin këtë në një mënyrë më të qartë.

Kur nga Kur'ani Fisnik zbriti ajeti; “O ju që keni besuar! Mos e ngrini zërin tuaj mbi zërin e Pejgamberit!..” (el-Huxhurat, 2) Thabit ibn Kajs رضي الله عنه u ul në shtëpi dhe filloi të qajë.

I Dërguari i Allahut ﷺ, pasi për një farë kohe nuk e pa Thabitin, pyeti se ku është. Njëri nga ata që gjendeshin aty tha:

“-O i Dërguari i Allahut! Unë e di ku është!” dhe menjëherë iku dhe e gjeti në shtëpi të ulur dhe të përlotur.

E pyeti: “-Çfarë ke, (përse qan)?” Ai u përgjigj:

“-(Mos pyet) Sa keq! Zëri im dilte mbi zërin e të Dërguarit të Allahut ﷺ, të gjithë

punët e mia shkuan kot dhe kështu u bëra prej banorëve të xhehennemit.”

Sahabiu ia tregoi të Dërguarit të Nderuar fjalët e Thabitit. I Nderuari ynë tha:

“Shko dhe i thuaj, ti nuk je prej banorëve të xhehennemit, përkundrazi ti je nga banorët e xhennetit.” (Buhari, Menakib 25, Tefsir 49/1; Muslim, Iman 187)

Thabiti رضي الله عنه, i cili ishte një sahabi që e kishte zërin e fortë, duke menduar se nuk i është bindur urdhërave të Allahut, u mbyt në një mërzi të madhe dhe jeta e tij pothuajse u errësua. Por, ngaqë zëri i fortë ishte një gjendje e natyrshme e tij dhe ngaqë kishte një zemër të sinqertë, gjendja e tij formoi një situatë të jashtëzakonshme. Sahabiu që solli lajmin, duke u kthyer me një gëzim të madh, e përgëzoi atë me xhennet.

Edhe sahabiu që vraponte për të mësuar gjendjen e Thabitit رضي الله عنه, është një shembull i bukur që tregon se sahabet ishin gati për të flijuar çdo gjë të tyre, duke e pranuar si urdhër edhe një shenjë të Pejgamberit të Nderuar.

Gruaja e Abdullah ibn Revahas tregon kështu:

I Dërguari i Allahut ﷺ pati dalë në hytbe. Në atë moment Abdullahu ﷺ i cili po vinte drejt xhamisë, dëgjoji nga larg urdhërin e të Dërguarit të Allahut: “Uluni!”. Edhe pse nuk kishte arritur akoma në xhami, menjëherë u ul në vendin ku gjendej. Më vonë, kur kjo gjendje iu informua të Dërguarit të Allahut ﷺ, ai i tha Abdullahit ﷺ:

“-Allahu Teala ta shtoftë dëshirën e bindjes ndaj Allahut dhe të të Dërguarit të tij.”

Abdullah ibn Abbas ﷺ tregon kështu:

Ujejne ibn Hisn erdhi në Medine dhe qëndroi si mik te nipi i tij Hur ibn Kays. Hur ibn Kays bënte pjesë në kuvendin e këshillit të Hazretit Omer. Në fakt të gjithë dijetarët (Kurra) qofshin të rinj apo të vjetër gjendeshin në kuvendin e këshillit të Hazretit Omer. Kësisoj, Ujejne i tha nipit të tij Hur ibn Kaysit:

“-O nipi im! Prestigji yt te kryetari i shtetit është i lartë. Më tako me të.”

Huri mori leje nga Omeri ﷺ. Ujejne, kur hyri te Hazreti Omeri, tha:

“-O biri i Hattabit! Beto hem në Allahun se nuk na jep ndonjë gjë tepër. Edhe ndërmjet nesh nuk gjykon me drejtësi.”

Hazreti Omer u zemërua. Deshi ta dënojë Ujejnen. Huri i cili e ndjeu këtë, tha:

“-O prijësi i besimtarëve! Allahu i tha Pejgamberit të tij: **“Fal, urdhëro për të mirë dhe largohu nga të paditurit!”** (el-A'raf, 199) Edhe xhaxhai im është nga të paditurit.”

Beto hem në Allahun se kur Huri lexoi këtë ajet, Omeri ﷺ hoqi dorë nga ndëshkimi. Në fakt Hazreti Omer ishte shumë i lidhur me librin e Allahut. (Buhari, Tefsir 7/5, l'tisam 2)

Kur Hazretit Omer i kujtonin një urdhër të Allahut, e mposhte zemërimin e tij dhe duke iu bindur urdhërit hyjnor, menjëherë hiqte dorë nga ajo gjë që donte të bënte. Kështu shfaqti ndjeshmërinë e një besimtari të përsosur në bindjen ndaj urdhërave të Allahut.

Hisham ibn Hakim i cili ishte njëri nga sahabet, ndodhej në Palestinë. Ai pa një grup bujqish jomyslimanë, të cilët për shkak se nuk kishin paguar taksat, ishin dënuar. I kishin lidhur jashtë nën nxehtesinë e diellit dhe po u hidhnin vaj ulliri në kokë. Duke shkuar drejt te vendi i prefektit, ai tha se kjo është një sjellje shumë e gabuar. Pastaj transmetoi hadithin fisnik që e kishte dëgjuar vetë nga i Dërguari i Nderuar ﷺ:

“Patjetër Allahu i ndëshkon ata të cilët ndëshkojnë njerëzit prad rejtësisht në këtë botë!”

Me të dëgjuar këtë prefekti i la menjëherë të lirë bujqit. (Muslim, Birr, 117-119; Ebu Davut, Imare, 32; Ahmed, III, 403, 404, 468)

Sepse ata nuk hezitonin asnjë çast përballë deklarimeve peygamberike dhe bindeshin menjëherë.

Abdullah ibn Ebi Eufa ؓ, në namazin e xhenazes së vajzës së tij pati marrë katër tek-bire. Pas tekbirit të katërt ndaloi aq sa ndaloi

ndërmjet dy tekbirove, kërkoi falje për vajzën dhe bëri lutje.

Të pranishmit pandehën se do të marrë tekbiërë për herë të pestë. Pastaj dha selam në të djathtë dhe në të majtë. Pas namazit e pyetën:

“-Çfarë është kjo që bëre?” Ai u përgjigj:

Kështu vepronte i Dërguari i Allahut ﷺ.”

(Hakim, I, 360; Ibn Maxhe, Xhenaiz, 24)

Përgjigja e Abdullah ibn Ebi Eufa është shumë e rëndësishme nga aspekti i të treguarit i përpikmërisë duke marrë si shembull në çdo çështje të Dërguarin e Allahut. Kriteri e jetës së tyre ishte Sunneti i Pejgamberit. Për këtë shkak mbrojtja dhe sqarimet e tyre ishin në formën e dhënies së argumentave nga Kur’ani dhe Sunneti. Jetën e tyre e patën sistemuar sipas Kur’anit dhe Sunnetit. Sa nevojë kemi edhe në ditët e sotme për të marrë sunnetin si kriter në çdo punë tonën dhe për përafrimin e argumenteve dhe të debateve në drejtimin hyjnor, duke përfituar nga begatia e Kur’anit dhe Sunnetit, sepse madhështia jonë në karakter, në personalitet e në përsosmërinë tonë

në Islam, është e lidhur me përkushtimin tonë ndaj Kur'anit dhe Sunnetit.

Në një kohë jacie, i Dërguari i Allahut ﷺ u tha ashabëve të tij:

“-Nesër mblidhuni për namaz, kam disa çështje që dua t’ua tregoj.” Njëri nga ashabët u tha shokëve të tij:

“-O filan! Ti mësoje përmendësh fjalën e parë që do të thotë i Dërguari i Allahut, ti tjetrën, edhe ti tjetrën ashtuqë të mos humbim asgjë nga ajo që tha i Dërguari i Allahut.”
(Hejsemi, I, 46)

Edhe përpikmëria që treguan ashabët në çështjen e mësimit dhe praktikimit të urdhërave të Pejgamberit fisnik, janë një meritë e konsiderueshme, sepse për shkak të këtyre përpjekjeve të përpikta të atij brezi, posedojmë mundësi për të mësuar më nga afër çdo gjendje dhe lëvizje të Pejgamberit tonë të Nderuar. Allahu qoftë i kënaqur nga ata...

Ebu Burde tregon kështu:

Ebu Musa el-Esh'ari u sëmur dhe i ra të fikët teksa e kishte kokën në prehërin e gruas së tij. Kur ndodhi kjo, gruaja e tij bërtiti me të madhe dhe filloi të qajë me zë të lartë. Por Ebu Musa nuk ishte në gjendje ta ndalonte gruan e tij për të shfaqur një sjellje të tillë. Kur erdhi në vete, ai i bëri vërejtje gruas së tij:

“Gjërat të cilave Pejgamberi nuk i pëlqen dhe që u qëndronte larg, nuk i pëlqej as une dhe po ashtu u rri larg. Pejgamberi rrinte larg grave që bërtisnin me të madhe, që shkulnin flokët e tyre dhe atyre që shqyenin fytyrën dhe kokën.” (Buhari, Xhenaiz, 37, 38; Muslim, Iman, 167; Nesai, Xhenaiz, 17)

Sa sensibilitet i madh është përkushtimi me bindje me përpikmëri ndaj urdhërave të të Dërguarit të Allahut, edhe kur je në luftë me vdekjen.

Dihje ibn Halife رضي الله عنه, një ditë (kur pa disa që vepronin në të kundërtën e sunnetit) tha:

nuk mendoja se do të mund të ndodhte: Disa njerëz u larguan nga sunneti i të Dërguarit të Allahut dhe i ashabëve të tij. O Zoti im! Tashmë më merr mua pranë Teje, (ma merr shpirtin)!” (Ebu Davud, Saum, 47/2413)

Bishri Hafi ﷺ thotë:

“Një natë pashë në ëndërr Krenarinë e Gjithësisë, të Nderuarin tonë. Ai më tha:

“-O Bishr! A e di përse ta ka ngritur Allahu vlerën?” I thashë:

“-Jo o i Dërguari i Allahut!” Ai më tha:

“-Ty të ngriti në pozitën e të devotshmëve për shkak se ndoqe sunnetin tim, u shërbeve të devotshmëve, i këshillove vëllezërit në fe dhe për shkak se i doje ashabët e mi dhe Ehli Bejtin.”

Sa bukur e sqaron adhurimin e vërtetë Abdulhalik Gyxhdyvani:

Një ditë e pyetën:

“Të bëjmë ato që do vetja, apo ato që nuk i do?”

Ai u përgjigj kështu:

“Është shumë e vështirë të vërtetosh ndryshimin e këtyre të dyjave. Vetja i bën të gabojnë shumë njerëz në çështjen e të kuptuarit nëse këto dëshira janë nga Rrahmani apo nga shejtani. Për këtë arsye, bëhet vetëm ajo që ka urdhëruar Allahu dhe nuk bëhet ajo që ka ndaluar. Ky është adhurimi i vërtetë.”

Së fundi, shenja më e madhe e dashurisë ndaj Allahut është bindja ndaj Tij. Një besimtar që e do Zotin sipas ligjit “Ai që do, i bindet atij që do”, i bindet gjithmonë Atij. Një adhurim i pakët i bërë me bindje dhe nënshtrim, është më i pranueshëm te Allahu se një adhurim i madh sa malet por që është bërë pa bindje dhe pa nënshtrim, sepse adhurimi fillon me bindje dhe nënshtrim. Po ashtu, djalli u përzu nga vendi i lartë jo për shkak të mangësisë në adhurim, por për shkak të mangësisë së bindjes dhe nënshtrimit.

Ashabët e nderuar u përsosën në lidhje me dashurinë, përzemërsinë dhe bindjen që kishin ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij.

Për shkak të bindjes së tyre pa kundërshtim, me dashuri dhe me nënshtrim, ata u bënë personalitete yje dhe shembuj për të gjithë ummetin.

Sa bukur e shpreh Mevlana në Mesnevinë e tij se edhe krijesat e pashpirtë binden ndaj urdhërave hyjnore:

“A nuk e shikon? Retë, dielli, hëna dhe të gjithë yjet lëvizin mbi një sistem. Secili nga këto yje të panumërta lind në kohën e tij. Koha e lindjes së tyre as nuk vonohet dhe as nuk shpejtohet.

Si ndodhin këto gjëra fantastike dhe ne nuk dimë dhe nuk kuptojmë nga mrekullitë e pejgamberit? Ata e bënë të mençur gurin dhe shkopin. Shikoji këto dhe krahasoi krijesat e tjera të pashpirt me shkopin dhe me copën e gurit.

Bindja e copave të gurit ndaj Pejgamberit tonë të Nderuar dhe bindja e shkopit ndaj Hazreti Musait, tregojnë se si i binden urdhërit të Zotit të gjitha krijesat që ne i pandehim të pashpirt.

Me gjuhën e zakonshme thonë: Ne e njohim Allahun dhe i bindemi Atij. Ne nuk jemi

gjëra boshe të krijuara rastësisht. Të gjithë ne i ngajmë detit të kuq. Ai edhe pse ishte det, e ndau Faraonin nga bijtë e Izraelit kur do të mbytej.

Pemët dhe gurët, kur e shikonin Hazretin Mustafa, i jepnin selam të qartë. Ja, kështu, dije se çdo gjë që e pandehje të pajetë, është e gjallë.

Domethënë jo vetëm njerëzit dhe xhindët, por edhe kafshët dhe gjërat e pajetë janë në gjendjen e bindjes ndaj Allahut dhe të të Dërguarit të Tij. Kur të gjitha krijesat vrapojnë për në bindje, sa trishtuese është gjendja e njeriut që mbytet në kënetën e mëkatit. Atëherë, duke marrë mësim nga bindja e treguar nga krijesat e krijuara nga Allahu, është e nevojshme që në praninë hyjnore të bindemi me respekt të përsosur.

Përkujtimi i Allahut dhe salavatet fisnike

Sipas një mendimi, fjala “Insan” (njeri) vjen nga e njëjta rrënjë me fjalën “nisjan” domethënë harresë. “Nisjan” është e kundërta e dhikrit (përkujtimit) dhe shpreh harresën që është njëra nga dobësitë më të mëdha të njeriut. Për kompensimin e dëmeve të “nisjanit”, që gjendet në natyrën e njeriut dhe me qëllim që të mbahet gjithmonë i gjallë dhe aktiv konceptimi i “Allahut” dhe i “adhurimit” ndaj Tij, para së gjithash është i nevojshëm dhikri, sepse çdo përkujtim e forcon vendin e asaj që përmendet në konceptim dhe në bindje.

Fjala *dhikër* në Kur'anin Fisnik përmendet më shumë se në dyqind e pesëdhjetë

vende, për shkak të rëndësisë së çështjes në detyrat e adhurimit, sepse adhurimi në kuptim të vërtetë ndaj Allahut dhe arritja përmes kësaj mënyre te njësimi i Allahut, realizohet në lidhje me thellësinë e pozitës dhe ndjesisë që dhikri ka fituar në zemër. Për këtë arsye, Zoti ynë i lartë thotë:

“Përkujtoje Zotin tënd në vete me respekt dhe frikë pa zë të lartë, (përmende) në mëngjes dhe në mbrëmje dhe mos ji prej atyre që nuk janë të kujdesshëm!” (el-A’raf, 205)

“...Sigurisht që përkujtimi i Allahut është (adhurimi) më i madh...” (el-Ankebut, 45)

“Besimtarët e përmendin gjithmonë Allahun, kur janë në këmbë, kur janë ulur dhe kur janë shtrirë...” (Ali Imran, 191)

Zemra që është në pozitën e sunduesit te gjithësisë që egziston, kur arrin një përndritje të atillë sa të mund ta ndajë të vërtetën nga e gabuara duke u ngjallur me përkujtimin e Allahut, mbërrin në gjendjen e një busulle busulle që e drejton trupin kah Allahu dhe kah e mira. Atëhere arrin t’i ketë organet nën sundim dhe t’u japë urdhërat e duhura. Së

fundi, arrihet qëndrueshmëria e një adhurimi me të cilin Allahu është i kënaqur.

Ja si e shpjegon virtytin e dhikrit i Dërguari i Allahut ﷺ:

“Shembulli i atij që e përmend Allahun me atë që nuk e përmend është si i gjalli me të vdekurin.” (Buhari, Deavat, 66)

Po ashtu, ata që janë larg dhikrit gjenden nën kërcënimin hyjnor, për shkak se janë edhe larg dashurisë së Allahut. Në ajetin fisnik thuhet:

“O ju që keni besuar! Kujdes, as pasuria juaj dhe as fëmijët tuaj të mos iu shmangin prej përkujtimit të Allahut! Kush vepron kështu, janë prej të humburve.” (el-Munafikun, 9)

“...Mjerë për ata që nuk e përmendin Allahun nga zemërfortësia!..” (ez-Zumer, 22)

“Kush është neglizhent nga përkujtimi i Rahmanit, atij i shoqërojmë një djall që nuk i ndahet kurrë.” (ez-Zuhruf, 36)

“Kush ia kthen shpinën përkujtimit tim, ai do të ketë një jetë të vështirë dhe në ditën e gjykimit do ta ringjallim të verbër.” (Taha, 124)

Për shkak të rreziqeve të mëdha që ka neglizhenca e dhikrit të Allahut, Allahu na ka qortuar shumë ne robërve të tij.

Në njërën nga këto thotë:

“A nuk ka ardhur koha që zemrat e atyre që besuan të zbuten me dhikrin e Allahut dhe me të vërtetën (Kur'anin) që zbriti?..”
(el-Hadid, 16)

Ky ajet ka zbritur për të qortuar një pjesë të sahabëve që u liruan për shkak të riskut të bollshëm dhe mirësive që arriten pas hixhretit, mbasi patën jetuar me vështirësi dhe vuajtje në Mekë. (Shik. Sujuti, Lubab, II, 151-152)

Kur i dërgoi te faraoni për të predikuar fenë e tyre Musain عليه السلام dhe Haruni عليه السلام, që ishin peygamberë, Allahu tha:

“Shko me argumentet e mia ti dhe vëllai yt dhe mos jini neglizhentë në përkujtimin tim.”
(Taha, 42) Kështu, duke i qortuar edhe ata në çështjen për të mos qëndruar larg dhikrit, ka dëshiruar të na japë ne shembull dhe mësim.

Në lidhje me domosdoshmërinë e dhikrit dhe të meditimit të Allahut në çdo çast, i Dërguari i Allahut ﷺ ka thënë kështu:

“Mos Humbni në biseda të padobishme duke e harruar Allahun, sepse shumë biseda që bëhen duke e harruar Allahun, e ngurtësojnë zemrën. Ai që është më larg Allahut, është ai që e ka zemrën e ngurtë.”

(Tirmidhi, Zuhd, 62/2411)

Për zemrat besimtare të cilat shpëtojnë nga ngurtësia e neglizhencës, rruga për të arritur ndjesinë e të fituarit të kënaqësisë hyjnore kalon nga “dhikri daimi” (përkujtim i përhershëm). Kjo është e mundur me mbartjen e ndërgjegjes së dhikrit të Allahut gjatë gjithë jetës dhe në çdo frymëmarrje dhe jo për një kohë apo periudhë që vetëm për shkak të kësaj lind mosneglizhenca shpirtërore.

Po ashtu nëna jonë, Aishja, ka thënë:

“I Dërguari i Allahut ﷺ e përkujtonte në çdo çast Allahun Teala.” (Muslim, Hajz, 117)

Kështu, kur Ibn Abbasi ؓ komentoi ajetin:

“O ju që keni besuar! Përkujtojeni shumë Allahun!” (el-Ahzab, 41), tha:

“Allahu Teala çdo adhurimi që ua ka bërë farz njerëzve, i ka caktuar një kufi. Në këtë

çështje i ka pranuar edhe arsyet e tyre, por dhikri është jashtë këtyre. Për dhikrin Allahu Teala nuk ka caktuar ndonjë kufi, fundi i të cilit mund të arrihet. Askujt nuk ia pranon arsyen e lënies së dhikrit, përveç atij që është me të meta mendore. Allahu i ka urdhëruar njerëzit që ta përkujtojnë në çdo lloj mënyre.”

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë ﷺ, ka urdhëruar kështu në lidhje me dhikrin dhe në lidhje me qëndrimin e atyre që bëjnë dhikër:

“Të ulesh bashkë me një xhemat që i bën dhikër Allahut nga koha e namazit të mëngjesit e derisa të lindet dielli, mua më duket më e dashur se sa të lirosh nga robëria katër vetë nga bijtë e Ismailit. Përsëri, të jesh bashkë me një xhemat që e përkujton Allahun nga koha e namazit të iqindisë deri sa të perëndojë dielli, mua më duket më e dashur se sa të lirosh katër vetë.” (Ebu Davud, Ilim, 13/3667)

Nga ana tjetër, edhe salavatet fisnike që ia dërgojmë Pejgamberit, të Nderuarit tonë, janë nga tërësia e dhikrit. Allahu thotë:

tij i Dërgojnë salavate Pejgamberit. O ju që keni besuar! I dërgoni pra salavate atij dhe përsëndeteni me selam.” (el-Ahzab, 56)

I Nderuari i Botrave e shpreh në këtë mënyrë vlerën e salavateve:

“Kush më dërgon mua një salavat, për këtë shkak Allahu Teala i dërgon atij dhjetë herë salavate si ai (që më ka dërguar mua), i fshihen dhjetë gabime dhe ngrihet dhjetë shkallë.” (Nesai, Sehv, 55)

“Njerëzit që do të jenë më afër meje në ditën e kiametit, janë ata të cilët më kanë dërguar mua më shumë salavate.” (Tirmidhi, Vitir, 21/484)

Krahas kësaj, si shtesë e adhurimeve, siç janë namazi, tespìhet, madhërimi i Allahut, tekbiri, tehlili (të thuash La Ilahë Illa Allah) kërkimi i faljes, veçanërisht leximi i Kur'anit Fisnik e meditimi mbi ajetet është një dhikër.

Tabllo të virtytshme

Aishja ﷺ tregon se kur i Dërguari i Allahut ﷺ ngrihej natën për adhurim, bënte dhikër

dhjetë herë “Allahu ekber”, “elhamdulillah”, “subhanallahi ue bihamdih” dhe pastaj bënte lutje në këtë mënyrë:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ ضِيقِ الدُّنْيَا
وَضِيقِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

“O Allah! Kërkoj mbrojtje nga Ti prej vështirësive dhe vuajtjeve të kësaj bote dhe të botës tjetër.”, pastaj fillonte të falte namaz. (Ebu Davud, Edeb, 101/5085)

I Dërguari i Allahut ﷺ i donte më shumë dhikret dhe lutjet që ishin me fjalë të shkur-tëra dhe me kuptim të gjërë. Një ditë, pasi fali namazin e mëngjesit, kur nëna jonë Xhu-vejrije ؓ ishte e ulur në vendin e saj të faljes së namazit, i Nderuari ynë ﷺ doli herët nga shtëpia. Paradite kur u kthye në shtëpi, pa se Hazreti Xhuvejrije ndodhej akoma e ulur në vendin e saj. E pyeti:

“A ke qëndruar vetëm këtu dhe je prkushtuar me dhikër që kur ika prej teje

e deri tani?” Kur nëna jonë e Nderuar u përgjigj: “Po”, Pejgamberi i Nderuari ynë tha:

“Këto katër fjali që i kam thënë tri herë pasi u ndava nga ti, nëse i peshojmë me dhikrin që ke bërë ti që nga mëngjesi, janë barazim me to nga aspekti i sevapit:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَا نَفْسِهِ
وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ

“E falënderoj dhe e lartësoj Allahun sa numri i krijesave, aq sa të kënaqet, sa pesha e Arshit dhe sa numri i fjalëve të tij që nuk mbarojnë dhe nuk përfundojnë.”
(Muslim, Dhikr, 79)

I Dërguari i Allahut ﷺ ka thënë:

“Ka dy fjali që për gjuhën janë të lehta, por në peshore janë të rënda dhe Allahu i cili është Mëshirues, kënaqet me to:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

“E lartësoj dhe e fanderoj Allahun. E

lartësoj dhe e fanderoj Allahun i cili është i madhërishëm.” (Buhari, Deavat 65, Ejman 19, Tevhid 58; Muslim, Dhikr 31)

Allahu do që zemra e robit të Tij të jet bashkë me Të në çdo moment. Kështu, në ajetin fisnik thuhet: “...Ata (në çdo kohë) bëjnë dhikër kur janë në këmbë, ulur dhe shtrirë...” (Ali Imran, 191) Ndërsa në hadithet fisnike të mësipërme shprehet madhështia e virtytit të tespive që bëhen dhe madhësia e shpërblimit. Domethënë, nga njëri aspekt janë për të frikësuar dhe për të inkurajuar. Nisur nga kjo, sipas ajeteve dhe haditheve fisnike është e domosdoshme që të bëjmë dhikër gjithmonë dhe të mos e kufizojmë dhikrin e Allahut vetëm me tespitet.

Abdullah ibn Busr tregon:

Dy bedevi (fshatarë arabë) erdhën te i Dërguari i Allahut që ta pyesnin për diçka. Njëri prej tyre tha:

“O i Dërguari i Allahut! Cili është më i miri i njerëzve?” I Dërguari i Allahut tha:

“Është ai i cili e ka jetën e gjatë dhe që bën vepra të mira.” Tjetri tha:

“O i Dërguari i Allahut! Ligjet e Islamit janë shumë, më thuaj një vepër që të mos i ndahem asaj.” I Dërguari i Allahut ﷺ tha:

“Gjuha jote le të jetë e lagur gjithmonë me dhikrin e Allahut.” (Ahmed, IV, 188)

Përkujtimi i përhershëm i Allahut nga besimtari, sipas këshillave që ka dhënë i Nderuari ynë ﷺ, do ta mbrojë besimtarin nga neglizhenca dhe harresa, por edhe do të bëhet shkak për shtimin e bindjes dhe nënshtimin të tij ndaj urdhërave dhe ndalesave të Allahut. Në të njëjtën kohë, dhikri është një shkak forcimi dhe begatie që e shton dëshirën e besimtarëve në çështjen e zbatimit të ligjeve fetare.

Një sahabi, duke ardhur te i Dërguari i Allahut ﷺ, e pyeti:

“Cili xhihad e ka shpërblimin më të madh?”. Pejgamberi i Nderuari ynë tha:

“Xhihadi i atij që e përkujton më shumë Allahun!” Burri pyeti:

“Cili agjërime e ka shpërblimin më të madh?”. I Nderuari ynë tha:

“Agjërime i atij që e përkujton më shumë Allahun!”

Pastaj burri përsëri të njëjtën pyetje edhe për ata që falin namaz, për ata që japin zekatin, për ata që shkojnë në haxh dhe për ata që japin lëmoshë. Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë ﷺ, për të gjitha këto pyetje u përgjigj:

“I atij që e përkujton më shumë Allahun!”

Në lidhje me këtë, Ebu Bekri ﷺ i tha Omerit ﷺ:

“O Omer! Ata që e përmendin Allahun, e morën mirësinë!” I Dërguari i Allahut ﷺ, i cili e dëgjoi këtë, u kthye drejt nga ata dhe tha:

“Po, ashtu është!” (Ahmed, III, 438; Hejsemi, X, 74)

bërë dhikër në çdo moment, do të jetë fitimi ynë më i madh.

Muadh ibn Xhebel رضى الله عنه thotë:

I thashe të Dërguarit të Allahut ﷺ:

“O i Dërguari i Allahut! Më këshilloni mua!”

I Dërguari i Allahut ﷺ tha: *“Ji i Devotshëm ndaj Allahut sa të kesh mundësi! Përkujtoje Allahun pranë çdo guri dhe çdo peme që të gjendesh. Pendohu fshehtas për shkak të çdo lloj të keqjeje që e bën fshehtas dhe për atë që e bën haptas!”* (Hejsemi, X, 74)

Një ditë, duke u shprehur sahabeve mi-
rësinë e mexhliseve të dhikrit, i Dërguari i
Allahut ﷺ tha:

“Përfitoni shumë kur të shkoni në kop-
shtet e xhennetit.” Ashabët e nderuar thanë:

“Çfarë duhet të kuptojmë me kopështet
e xhennetit?”

I Nderuari ﷺ u përgjigj:

“Mexhliiset e dhikrit.” (Tirmidhi, Deavat, 82/3510)

Kur takohej me ndonjërin prej ashabëve të nderuar, Abdullah ibn Revaha ر.ع. thoshte:

“Eja (o vëllau im!) të ulemi një farë kohe për hir të Allahut dhe ta rifreskojmë besimin që kemi ndaj Zotit tonë (ta përkujtojmë Atë).”

Një sahabi, i cili nuk e kuptoi se çdo donte të thoshte kjo shprehje, shkoi te Hazreti Pejgamber ﷺ dhe ia tregoi këtë. I Nderuari ynë ﷺ i tha:

“Allahu e mëshiroftë Abdullah ibn Revahan. Ai i do shumë mexhliiset e dhikrit që i lavdërojnë ëngjëjt.” (Ahmed, III, 265)

Abdullah ibn Sheddad ر.ع. tregon:

Tre vetë nga fisi Beni Uzre erdhën te i Dërguari i Allahut ﷺ dhe u bënë myslimanë.

I Dërguari i Allahut ﷺ pyeti:

“Kush e merr përsipër përkujdesjen e këtyre?”. Talha ﷺ tha: “Unë, o i Dërguari i Allahut!”

Kur ata ishin pranë Talhas ﷺ, i Dërguari i Allahut ﷺ i dërgoi ata në një betejë. Njëri nga këta të tre doli nga ky grup dhe ra dëshmor. Më vonë i dërgoi në një betejë tjetër. Edhe me këtë betejë doli i dyti dhe ra dëshmor. Ndërsa i treti vdiq në shtrat pas një farë kohe.

Talha ﷺ e tregon kështu vazhdimin e kësaj:

“Pashë në ëndërr se ata tre vetat që rrinin te unë ishin në xhennet. Ai që vdiq në shtrat ishte më përpara, ai që kishte rënë dëshmor i dyti vinte pas tij, ndërsa ai që ra dëshmor i pari ishte më në fund. U habita dhe më erdhi pak rëndë kjo gjendje. Shkova menjëherë te Pejgamberi ﷺ dhe ia tregova ëndrrën që kisha parë. I Dërguari i Allahut ﷺ tha kështu:

“Në këtë nuk ka ndonjë gjë për tu habitur! Nuk ka njeri më të virtytshëm se sa

besimtari i cili e kalon jetën e tij mbi Islam, pa i lënë trespihet, tekbirin dhe tehlilin (la ilahe illallah).” (Ahmed, I, 163)

Një ditë, Hazreti Yftade doli me nxënësit e tij në një kuvend në fushë. Pas urdhërit të hoxhës, të gjithë dervishët dolën në vendet më të bukura të fushës dhe i sollën hoxhës së tyre nga një buqetë me lule. Por në dorën e ish gjykatësit të Bursës, Mahmud Efendi, i cili do të bëhej i famshëm me emrin Aziz Mahmud Hydaji, kishte vetëm një lule të vyshkur dhe me bisht të thyer... Pasi ata të tjerët ia dhanë me gëzim hoxhës ato që kishin në dorë, Mahmud Efendi duke e ulur kokën, ia dha këtë lule të thyer dhe të vyshkur Hazretit Yftade. Mes shikimeve të merakosura të nxënësve të tjerë, Hazreti Yftade pyeti:

“O biri im Mahmud! Përse solle një lule të vyshkur dhe me bisht të thyer, kur të gjithë të tjerët sollën buqeta me lule?”

Mahmud Efendi uli kokën dhe u përgjigj tërë edukatë:

“O i Nderuari im! Çfarëdo që të të jap është pak. Por çdo lule që zgjatja dorën për ta këputur e gjeja duke i bërë dhikër Zotit e duke thënë Allah, Allah. Nuk më bëri zemra t’i pengoja ato nga ky dhikër. Dhe kështu u detyrova të sillja këtë lule që kam në dorë, e cila nuk mund ta vazhdonte më dhikrin.”

Çdo copëz në hapësirë është skenë mësimesh për ata të cilët kanë një zemër të butë. Të gjithë krijesat të gjalla dhe të pashpirta e përkujtojnë Allahun. Në ajetin fisnik thuhet:

“Atë e madhërojnë shtatë qiejtë dhe toka dhe çfarë ka në to. Nuk ka asnjë gjë që nuk e lartëson atë me falenderim, por ju nuk e kuptoni madhërimin e tyre. Ai është i butë dhe falës.” (el-Isra, 44)

Ja pra edhe njeriu, duke marrë mësim nga këto tablo madhështore në hapësirë, duhet ta kuptojë detyrën origjinore dhe nuk duhet të rrijë neglizhent nga dhikri i Allahut.

Njëri nga dhikret më të virtytshme është salavati fisnik. Besimtari përfiton shpirtërisht

aq herë sa ç'i dërgon salavate të Dërguarit të Allahut ﷺ, sepse vlera e të Nderuarit tonë te Allahu është shumë e lartë.

Para gjithçkaje vetë Zoti ynë, duke i dërguar salavate të Dërguarit të Allahut e ka lartësuar atë me mëshirën, kënaqësinë dhe pëlqimin e Tij dhe ne na ka urdhëruar që të bëjmë kështu.

Një nga vendet ku i dërgojmë selam të Dërguarit të Allahut ﷺ është Tehijjati, të cilin e lexojmë në namaz. Sipas transmetimeve, i Nderuari ynë ka thënë:

“Në natën e Miraxhit e kam parë Zotin me syrin e zemrës”. Allahu Teala më tha:

Fol me mua o i Dashuri im! Unë ngriva nga habia. Pastaj Allahu Teala e frymëzoi zemrën time dhe thashë:

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ،

“Të gjitha adhurimet gjuhësore si falenderimet dhe madhërimet, veprorë si namazi e agjërimi, por dhe ato materiale si zekati, i takojnë vetëm Allahut xhelle ue ala.

Në lidhje me këtë, Allahu Teala tha:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ،

O Pejgamber i Nderuar! Selami, mëshira dhe të gjithë begatitë e Allahut qofshin mbi Ty.

Edhe unë u përgjigja duke thënë:

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

“Paqja e Allahut qoftë mbi ne dhe mbi të gjithë robërit e devotshëm të Allahut. Allahu Teala tha:

-O i Dërguari im, unë e nxora edhe Xhebrailin nga mesi ynë. Ti nuk e nxore ummetin tënd nga mesi ynë. Xhebraili عليه السلام i cili e dëgjoi këtë fjalë të Allahut ra në shehadet duke thënë:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا
عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Dëshmoj se nuk ka asnjë Zot tjetër që meriton të adhurohet përveç Allahut dhe dëshmoj se Muhammedi është rob dhe i Dërguari i Tij.” (Shik. Kurtubi, III, 425)

Ubej ibn Kab ﷺ thotë:

“Kur kaloi një e treta e natës, i Dërguari i Allahut ﷺ u zgjua, u ngrit dhe tha:

O Njerëz! Përkujtojeni Allahun! Përkujtojeni Allahun! Do t’i fryhet surit të parë i cili e lëviz vendin nga toka. Menjëherë pas tij do të vijë i dyti. Vdekja do të afrohet me të gjithë tmerrin e saj! Vdekja do të afrohet me të gjithë tmerrin e saj!

E pyeta Hazretin Pejgamber:

-O i Dërguari i Allahut! Unë të dërgoj Ty shumë salavate fisnike. Sa here duhet ta bëj këtë?

Ai më tha: *-Dërgo sa herë të duash.*

E pyeta: *-A është e mundur që një të katërtën e lutjeve të mia ta ndaj për salavatet fisnike?*

Ai më tha: *Ndaj sa të duash, por nëse bën më shumë është më mirë për ty.*

I thashë: *-Atëherë gjysmën e lutjes sime po e ndaj për salavatet fisnike.*

Ai më tha: *Ndaj sa të duash, por nëse bën më shumë se aq, është më mirë për ty.* Unë e pyeta përsëri:

-Atëherë a mjafton dy e treta?

Ai më tha: *Ndaj sa të duash, por nëse shton më shumë, është shumë më mirë për ty.*

Kur i thashë: -Atëherë a bën të dërgoj salavate fisnike në të gjithë kohën që e kam ndarë për lutjen?

Ai më tha: *-Atëherë Allahu t'i rregullon të gjitha problemet dhe t'i fal mëkatet e tua.*" (Tirmidhi, Kijame, 23/2457)

Një herë, kur pa një prej sahabeve duke falenderuar Allahun dhe duke i dërguar salavate të Dërguarit të tij, të Nderuar tonë, të Dërguarit ﷺ i pëlqeu shumë që ai po bënte një gjë të tillë dhe i tha:

"O ti që po fal namaz! Bëj lutje, lutja jote pranohet (përderisa ta fillosh lutjen me falenderim dhe salavate)." (Tirmidhi, Vitir, 21/486)

Po ashtu, Omer ibn Hattabi رضي الله عنه ka thënë:

“Lutja që ke bërë, qëndron ndërmjet tokës dhe qiellit. Asnjë lutje nuk ngrihet për tek Allahu, përderisa të mos i dërgohet salavat Pejgamberit ﷺ.” (Tirmidhi, Vitir, 21/486)

Ka'b ibn Uxhre رضي الله عنه tregon:

Një ditë i thamë të Dërguarit të Allahut ﷺ: “O i Dërguari i Allahut! Ne e mësuaam se si të të japim salam, por nuk e dimë se si të të dërgojmë salavate?” Ai tha kështu:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا
صَلَّيْتَ عَلَى (إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى) آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ
حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى
آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى (إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى)
آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

“O Zoti im! Mëshiroje Muhammedin dhe familjen e Muhammedit ashtu siç mëshirove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit.

dhe je i lartë. O Zoti im! Begatoje Muhammedin dhe familjen e Muhammedit siç ke begatuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit. Padyshim që Ti e meriton të laudëroshesh dhe je i lartë.” (Buhari, Deavat, 32; Tirmidhi, Vitr, 20; Ibn Maxhe, Ikame, 25)

I Dërguari i Allahut ﷺ ka thënë:

“Dita më e mirë është dita e xhuma (e premte)... për këtë arsye atë ditë më dërgoni shumë salavate dhe selame sepse salavatet dhe selamet e juaja më paraqiten mua.

Kur në lidhje me këtë sahabët pyetën:

“O i Dërguari i Allahut! Si do të të shfaqen Ty salavatet dhe selamet tona, kur të kesh ndërruar jetë dhe kur të mos ketë ngelur asnjë gjurmë e jotja?”, i Dërguari i Allahut ﷺ tha:

“Allahu Teala ia ka ndaluar tokës që të prishë trupat e pejgamberëve.” (Ebu Davud, Salat 201/1047, Vitr 26)

Hazreti Aliu ؑ thotë kështu në lidhje me mirësinë e vazhdimit të salavateve dhe të selameve në ditën e xhuma:

“Kushdo që ditën e xhuma i dërgon salavate dhe selame njëqind herë Pejgamberit, ditën e kiametit do të vijë në mahsher (vendin e tubimit) me fytyrë të bukur dhe të ndriçuar. Njerëzit do ta pyesin njëri tjetrin ngaqë dëshirojnë ta kenë edhe vetë atë gjendje, Çfarë pune bënte ky njeri?” (Bejhaki, Shuabu'l-Iman, III, 212)

Ka'b ibn Uxhre ؑ tregon:

Një ditë, i Dërguari i Allahut ﷺ na tha:

“*Afrohuni te minberi.*” Dhe ne u af-ruam. Ai doli në shkallën e parë dhe tha: “*Amin!*” Doli në shkallën e dytë dhe përsëri tha: “*Amin!*” Doli në shkallën e tretë dhe në të njëjtën mënyrë tha: “*Amin!*”

Kur zbriti nga minberi e pyetëm:

“O i Dërguari i Allahut! Sot kemi dëgjuar nga Ti disa gjëra që nuk i kemi dëgjuar më parë. (Cila është urtësia e kësaj?)” Ai tha:

“Kur dola në shkallën e parë mu shfaq Xhebraili عليه السلام dhe më tha: Larg mëshirës qoftë ai që e arrin ramazanin dhe nuk i falen mëkatet! Edhe unë thashë Amin!. Kur dola në shkallën e dytë më tha: Larg mëshirës qoftë ai që nuk të dërgon salavate Ty kur pranë tij përmendet emri Yt! Edhe unë thashë: Amin! Kur dola në shkallën e tretë më tha: Larg mëshirës qoftë ai që nuk mund ta fitojë xhennetin kur pranë tij nëna dhe babai, ose njëri prej tyre arrin pleqërinë (duke i kënaqur ata)! Edhe unë thashë! Amin! (Hakim, IV, 170/7256; Tirmidhi, Deavat, 100/3545)

Nga një prej njerëzve të devotshëm është transmetuar kështu:

Unë kisha një komshi. Ai i shumonte librat e dijetarëve duke i shkruajtur. Kur ndërroi jetë e pashë në ëndërr. E pyeta:

“Si të trajtoi Allahu?”

Ai më tha: “Më fali.”

I thashë: “Cila vepër e jotja u bë shkak për këtë?”

Ai më tha: “Kur shkruaja në libër emrin fisnik të bekuar të të Dërguarit të Allahut ﷺ, patjetër i dërgoja salavate dhe selame. Për këtë arsye Zoti më dha mirësi që asnjë sy nuk i ka parë, asnjë vesh nuk i ka dëgjuar dhe askush nuk ka mundur t’i imagjinojë.”
(Nebhani, Saadetu’d-Darejn, s.101)

Transmetohet se një njeri i cili kishte marrë shumë mirësi nga morali i Pejgamberit ﷺ se një ditë kishte parë në ëndërr të Nderuarin e Botrave. I Dërguari i Allahut nuk interesohet për të dhe nuk e lavdëronte. Gjithë duke qenë i mërzitur, ai e pyeti:

“O i Dërguari i Allahut! A je i zemëruar me mua?”. Ai tha:

“Jo!”

“Atëherë përse nuk interesohesh për mua?”

“Nuk të njoh ty!”

“Si ka mundësi o i Dërguari i Allahut?

thonë që Ti i njeh njerëzit e ummetit tënd më mirë se sa njeh një nënë fëmijët e saj...”

“Është e vërtetë, por unë nuk shikoj te ti ndonjë shenjë nga morali im i bukur. Mbi të gjitha ti nuk më ke dërguar fare salavate dhe selame. Dije se unë e njoh çdonjërin nga ummeti im në përputhje me aq sa ai ka marrë nga morali im.”

Ky njeri besimtar u zgjua nga gjumi me një mërzi të madhe, u pendua për gjendjen e tij të mëparshme dhe mori nga morali i bukur i Pejgamberit ﷺ. Ai u përkushtua shumë me salavatet fisnike. Pas një farë kohe, përsëri pa në ëndërr të Dërguarin e Allahut. Këtë herë i Dërguari i Allahut ﷺ i tha:

“Tani të njoh dhe do të ndërmjetësoj për ty...”

Thelbi i fjalës është ky, i Nderuari ynë ﷺ ka thënë: *“Njeriu është me atë që e do.”* (Buhari, Edeb, 96) Sipas ligjit *“Ai që dashuron, dashuron çdo gjë që do ai të cilin e dashuron.”*, është kusht që ta ndjekim me sjelljet tona Pej-

gamberin ﷺ. Ashtu që dashuria, përzemërsia dhe përndjekja të formojnë kockën e belit të dashurisë ndaj Zotit. Çdo dashuri që është e kundërt me këtë, është e pavlerë në Kur'an dhe në Sunnet. Rugës së vetme të dashurisë që mund të çojë të Zoti, i është vënë pikë me dashurinë e Pejgamberit ﷺ.

Dhikri i Allahut dhe salavatet fisnike ajanë ushqimi i ekzistencës sonë shpirtërore dhe garancia e lumturisë tonë të përhershme. Bota jonë e zemrës dhe e shpirtit përsoset me dhikër. Po ashtu Allahu thotë:

“...Dijeni se zemrat qetësohen vetëm me dhikrin e Allahut.” (er-Ra'd, 28)

Rruga për të qënë një rob i afërt ndaj Allahut, kalon nga “dhikri i vazhdueshëm”. Vetëm atëherë jeta jonë mund të fitojë kënaqësi dhe ëmbëlsi shpirtërore.

Zoti na e bëftë kismet të gjithëve!

Amin!..

Frika dhe shpresa ndaj Allahut

Një nga cilësitë dalluese të besimtarëve që kanë arritur përsosmërinë në besim, është frika ndaj Allahut, e cila krijohet nga madhërimi dhe dashuria që ata kanë. Në të vërtetë, frika ndaj Allahut është shqetësim dhe frikë për humbjen e kënaqësisë dhe të dashurisë së pafundme që Zoti ka për ne. Për këtë arsye, sa herë që përmendet Allahu, zemrat e besimtarëve që kanë arritur përsosmërinë në besim dridhen me një frikë të madhe, në një vigjilencë të madhështore. Kjo gjendje sjell me vete edhe gjendjet e larta si, edukata, singëriteti dhe devotshmëria që besimtarët duhet të kenë ndaj Allahut. Allahu thotë:

“Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata të

cilëve, kur përmendet Allahu, u rrënoqethen zemrat, kur lexohen ajetet e Tij, u shtohet besimi dhe që janë të mbështetur vetëm te Zoti i tyre.” (el-Enfal, 2)

“...(O Pejgamber!) Përgëzoji të devotshmit dhe të singertit të cilëve, kur përmendet Allahu, u rrënoqethen zemrat...” (el-Haxh, 34-35)

Kur dikujt i shtohet dija dhe dashuria për Allahun, i shtohet edhe frika ndaj Tij. Po ashtu, Krenaria e Gjithësisë ﷺ ka thënë:

“Unë e besoj Allahun dhe e kam frikë Atë më shumë se ju.” (Buhari, Edeb, 72; Muslim, Fedail, 127)

Një ditë, Pejgamberin ﷺ e pyetën:

“Cili zë dhe cili kiraat (lexim) është më i bukur për Kur’anin?”. I Dërguari i Allahut u përgjigj:

“Është zëri dhe kiraati i dikujt që kur e dëgjon duke lexuar, ndjen frikë nga Allahu.” (Darimi, Fedailu’l-Kur’an, 34)

Ata që kanë frikë Allahun, nuk kanë frikë nga asnjë gjë tjetër. Frika ndaj Allahut është dritë lumturie për zemrat.

Besimtarët që kanë frikë nga Zoti, janë ata me të cilët Allahu është i kënaqur, e të cilët janë të kënaqur me Allahun. Allahu u premtan dy xhennete robërve të tillë të Tij.

I Dërguari i Allahut ﷺ thotë:

“Çdo besimtari që nxjerr lot qoftë edhe sa koka e mizës prej frikës së Allahut, dhe ai lot i rrjedh nga faqet, Allahu ia bën haram zjarrin (e përherëshëm)!” (Ibn Maxhe, Zuhd, 19)

“Ai që qan për shkak të frikës që ka prej Allahut, nuk do të hyjë në xhehennem derisa të kthehet qumështi te gjiri. Pluhuri që ngrihet në rrugë të Allahut, kurrë nuk bashkohet me tymin e xhehennemit.” (Tirmidhi, Zuhd, 8/2311)

“Nuk ka asgjë më të dashur te Allahu, se sa dy pika dhe dy gjurmë. Këta dy pika janë lotët që rrjedhin për shkak të frikës ndaj Allahut dhe pikat e gjakut janë që derdhen në rrugë të Allahut. Ndërsa dy gjurmët janë gjurmët që lihen në rrugë të Allahut (në xhihad) dhe gjurmët që lihen kur kryhet ndonjë vepër të cilën Allahu e ka bërë farz.” (Tirmidhi, Fedailu'l-Xhihad, 26/1669)

Lotët që derdhin besimtarët për shkak të frikës që kanë ndaj Allahut, janë zbukurimi i netëve të përkohshme, kandilat e errësirave të varrit dhe vesat e kopshteve të xhennetit. Allahu na ruajttë nga zemrat që nuk janë të ndjeshme kundrejt urtësisë dhe fshehtësisë së Kur'anit Fisnik, dhe nga syri që nuk loton prej frikës ndaj Allahut.

Allahu Teala, duke i qortuar ata të cilët janë zemërgur dhe të privuar nga frika ndaj Tij, thotë:

“...Pas (fakteve të qarta) zemrat tuaja u ngurtësuan, bile u bënë edhe më të forta, sepse ka nga gurët prej të cilëve gufojnë lumenj e ka disa prej tyre që çahen dhe prej tyre buron ujë, madje ka prej tyre që nga frika ndaj Zotit rrokullisen tatëpjetë (nga maja e malit). Allahu nuk është i pakujdesëm ndaj asaj që veproni ju.” (el-Bekare, 74)

I Dashuri ynë ﷺ i është përgjëruar Allahut nga kjo gjendje, me këtë lutje:

“O Allah! Kërkoj mbrojtje prej teje nga dija e padobishme, nga zemra që nuk ka frikë, nga vetja e pangopur dhe nga lutja që nuk pranohet.” (Muslim, Dhikr, 73)

Ai që nuk ka frikë nga Allahu, është në një gradë më poshtë se sa kafshët dhe krijesat e pashpirta. Po ashtu gjyshërit tanë kanë thënë: “Ki frikë nga ai që nuk ka frika nga Allahu!” Me të vërtetë e ardhmja e tyre është një e ardhme e frikshme, sepse ngurtësia që kanë në zemra, errësira e përhumbe dhe mosndjeshmëria e tyre nuk gjendet as te krijesat e pashpirta.

Po ashtu, sipas shumë deklarimeve hyjnore, edhe krijesat që pandehen se janë të pashpirta ndryshojnë nga një gjendje në një gjendje tjetër, për shkak të frikës që kanë nga Allahu. Kjo e vërtetë shprehet kështu në ajetin fisnik:

“Sikur Ne ta zbritnim këtë Kur’an mbi ndonjë mal, do ta shihje atë të strukur e të çarë prej frikës nga Allahu. Këto janë shembuj që ua sjellim njerëzve që ata të mendojnë.”

(el-Hashr, 21)

Frika që besimtari ka në zemër se mos mbetet i privuar nga kënaqësia dhe dashuria e Allahut e frika se mos pëson zemërimin e tij, duhet të gjendet gjithmonë bashkë me

shpresën se mund të fitojë mëshirën e pa-fundme të Tij. Domethënë, zemra e besimtarit duhet të rrënoqethet në emocionin e adhurimit ndërmjet dy poleve të frikës dhe shpresës. Ky ekuilibër që gjendet ndërmjet ndjenjave të frikës dhe shpresës, është bërë shprehje në këtë mënyrë: “bejne’l-haafi ue’r-raxha”. Besimtari gjithmonë duhet të jetë në gjendje lutjeje, mosqë nieje dhe përgjërimi, dhe këtë harmoni shpirtërore duhet ta ruajë derisa te vdesë. Në ajetet fisnike thuhet:

“...Luteni Allahun duke pasur frikë (dë-nimin) dhe duke shpresuar (mëshirën). S’ka dyshim se mëshira e Allahut është pranë të mirëve.” (el-A’raf, 56)

“...Shpresojnë mëshirën e Tij dhe kanë frikë nga ndëshkimi i Tij, sepse ndëshkimi i Zotit është një ndëshkim prej të cilit duhet të kihet frikë.” (el-Isra, 57)

Pejgamberi ﷺ ka thënë:

“Sikur besimtari ta dijë ashpërsinë dhe mënyrën e ndëshkimit të Allahut, nuk do të shpresonte për xhennet. Edhe mosbesim-tari, sikur ta konceptonte plotësisht mëshirën

e Allahut, nuk do ta priste kurrë shpresën nga xhenneti i Tij.” (Muslim, Teube, 23)

“Xhenneti është më afër jush se sa li-dhësa e këpucës suaj. Edhe xhehennemi po ashtu.” (Buhari, Rikak, 29)

Nga ky aspekt, rruga e lumturisë dhe e paqes së përhershme është në mbrojtjen e barabartë të frikës dhe shpresës që ndjehen në zemër ndaj Allahut, sepse ai që dashuron jeton gjithmonë me frikën se mos e lëndon atë që dashuron dhe me shqetësimin se mund ta humbasë dashurinë e tij. Edhe besimtari duhet të ketë frikë nga humbja e dashurisë së Allahut, por duhet të shpresojë edhe në mëshirën e Tij.

Tabllo të virtytshme dhe mësimdhënëse

Hazreti Enesi ؓ tregon:

I Dërguari i Allahut ﷺ e bënte shumë këtë lutje:

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ

O Zoti im që i ndryshon zemrat! Forcoje zemrën time në fenë Tënde!

Një ditë i thashë: -O i Dërguari i Allahut! Ne të kemi besuar ty dhe asaj që ke sjellë. Ti a ke frikë për ne?” Mbi këtë mu përgjigj:

“Po! Zemrat janë ndërmjet dy gishtave të Rahmanit. Ai i kthen ata si të dojë.” (Tirmidhi, Kader, 7/2140)

Hazreti Aishja ؓ thotë:

Kur zbritën këto ajete:

“Ata të cilët japin (lëmoshë dhe zekat) nga ajo që u është dhënë, zemrat e tyre u dridhen sepse e dinë se do të kthehen me Zotin e tyre. Ata nxitojnë drejt të mirave dhe garojnë në këtë.” (el-Mu'minun, 60-61), e pyeta të Dërguarin e Allahut:

“Ata që janë përmendur në ajet, a janë ata të cilët bëjnë mëkate si zina, vjedhje dhe pijnë alkol?” Ai më tha:

“Jo o vajza e Siddikut! Ata që tregohen në ajet janë ata të cilët frikësohen nëse u

janë pranuar adhurimet, në një kohë kur e falin namazin, kur agjërojnë dhe kur japin lëmoshë.” (Tirmidhi, Tefsir, 23/3175; Ibn Maxhe, Zuhd, 20)

Myslimani nuk duhet t’u besojë punëve dhe të mirave që ka bërë. Nuk ka asnjë rrugë tjetër përveçse të strehohet te mëshira e Allahut.

Suhejl ibn Amr ishte ligjëruesi i Kurejshëve. Ai fliste kundra Islamit në një kohë kur fjala ndikonte shumë. Ky person u kap rob në luftën e Bedrit. Hazreti Omer tha:

“O i Dërguari i Allahut! Më jep leje që t’ia shkul dhëmbët e para Suhejlit ashtu që gjuha ti dalë jashtë! Ashtu që të mos ketë mundësi të ligjërojë kundër Teje asnjëherë dhe në asnjë vend?!”

I Dërguari i Allahut ﷺ tha:

“Lëre o Omer! Unë nuk mund t’ia dëmtoj organet në këtë lloj mënyre. Por, nëse e bëj këtë, edhe Allahu ma bën mua edhe pse jam pejgamber. Mos u nxito, sepse do të vijë

një ditë kur ai do të ligjërojë në një vend që ti do ta laudërosh, që do të të pëlqejë dhe do të të gëzojë.” (Ibn Hisham, II, 293)

Nëpërmjet kësaj sjelljeje Pejgamberi, i Nderuari ynë na mësoi se gjithmonë duhet të kemi frikë nga Allahu dhe se nuk duhet të bëjmë asgjë që tërheq zemërimin e Tij.

Me të vërtetë, pas vdekjes së të Dërguarit të Allahut, në një kohë kur ndërmjet njerëzve patën filluar lëvizjet për lënien e fesë Islame, Suhejl ibn Amri ﷺ bëri ligjërimin që i përshatej lëvdërimit që parashikoi i Dërguari i Allahut. Mes të tjerave, ai tha:

“...Për Zotin unë e di se kjo fe do të qëndrojë gjallë në këmbë, përderisa dielli dhe hëna të vazhdojnë të lindin dhe të perëndojnë...”

Kur Suhejl ibn Amri ﷺ e mbaroi fjalimin e tij, populli u qetësua. Kur Omeri ﷺ e dëgjoi fjalimin e Suhejlit ﷺ, iu kujtua fjala e të Dërguarit të Allahut dhe nuk mundi ta përmbante veten pa thënë:

një herë se Ti je i Dërguari i Allahut!” (Ibn Hashim, IV, 346; Vakidi, I, 107; Belazuri, I, 303-304; Ibn Abdilberr, II, 669-671; Hakim, III, 318/5228)

Sipas transmetimit të Hazreti Aishesë ؓ, kur koha ishte me shumë erë ose kur në qiell dukej ndonjë re e zezë, Pejgamberit i ndryshonte ngjyra e fytyrës, nganjëherë ndalonte dhe e shikonte renë, nganjëherë hynte e dilte nga shtëpia. Ndërsa kur binte shi, gëzohej. Kur e pyetën për këtë, ai tha se frikësohej se mos edhe ummeti i tij do të ndëshkohej ashtu siç qe ndëshkuar populli i Adit. (Muslim, Istiska, 14-16)

Mëshira që i Nderuari ynë kishte për ummetin, ishte më e madhe se sa mëshira që kanë prindërit për fëmijën e tyre. Allahu lajmëron për këtë:

“Juve ju ka ardhur i dërguar nga mesi juaj. Atij i vjen rëndë për vuajtjet tuaja. Ai brengoset për besimtarët, është i butë dhe i mëshirshëm.” (et-Teube, 128)

I Dërguari i Allahut ka treguar se asnjë njeri nuk ka më shumë frikë nga Allahu, sepse

askush nuk ka vuajtur më tepër dhe nuk ka ngelur i uritur më shumë se sa Ai.³⁶ Vuajtjet i ka hequr për t'i kthyer robërit në rrugën e Allahut. Pejgamberi nuk është ankuar kurrë nga kjo. Sipas tij, edhe shpëtimi i një njeriu është më i vlefshëm se sa çdo gjë mbi të cilën dielli lind dhe perëndon. Atë e goditën me gurë në Taif, këmbët i ishin mbushur me gjak, por udhëzimi i një robi ia gëzoi zemrën.

Ebu Bekr es-Siddik , thotë:

“Kur isha pranë të Dërguarit të Allahut , atij i zbriti ky ajet fisnik:

Kushdo që bën keq, do të ndëshkohet për të dhe nuk ka për të gjetur mik apo ndihmues përveç Allahut. (en-Nisa, 123)

Pejgamberi, i Nderuari ynë tha:

-O Ebu Bekr! A të të mësoj një ajet që më është zbritur?

Unë i thashë:

-Sigurisht, o i Dërguari i Allahut!

Ai ma mësoi ajetin. Ndjeva sikur mu thye

beli në mes dhe mbeta ashtu i kërrusur. Pejgamberi ﷺ më pyeti:

-Çfarë ke o Ebu Bekr? Unë e shpreha kështu mërzinë time:

-Nëna dhe babai im të qofshin falë o i Dërguari i Allahut! Kush është ai që nuk bën mëkat? A do të ndëshkohemi patjetër për ato që kemi bërë?

I Dërguari i Allahut ﷺ e shpjegoi kështu:

-O Ebu Bekr! Ti dhe besimtarët ndëshkoheni në këtë botë (duke rënë në disa vuajtje dhe vështirësi) për shkak të gabimeve tuaja, ashtu që në fund takoheni me Allahun pa pasur mëkate. Ndërsa të tjerëve u mblidhen mëkatet dhe ndëshkohen në ditën e gjykimit.” (Tirmidhi, Tefsir, 4/3039) Sa mësimdhënës është ky shembull që reflekton frikën që Hazreti Ebu Bekri ؓ kishte ndaj Allahut:

Ebu Bekri ؓ pati dalë jashtë në një kohë të pastër. Po shikonte qiellin dhe shumë trajta mjeshtërore, që Allahu Teala i ka shfaqur për

robërit e tij. Sytë i shkuan te një zog. Ishte ulur mbi degën e pemës dhe po cicëronte me zërin e tij të bukur. Hazreti Ebu Bekr u gëzua. Me ëndje dhe mall i tha zogut:

“-Sa mirë për ty o zog! Për Zotin edhe une dua te jem si ti. Ulesh mbi pemë, ha nga frutat e saj, pastaj fluturon dhe ikën. Nuk ke as llogari as ndëshkim!

Sa do të doja të isha një pemë në qoshe të rrugës, ashtu që të vinte ndonjë deve të më hante dhe të më gëlltiste, se sa të jem një njeri që do të duhet japë llogari përpara Allahut! (Ibn Ebi Shejbe, VIII, 144)

Një ditë Ebu Bekri ﷺ po mendonte ditën e kiametit, peshoren e veprave, xhennetin, xhehennemin, qëndrimin e ëngjëjve në rreshta, shkatërrimin e qiellit, flakërimin e maleve, palosjen e diellit, shpërndarjen e yjeve dhe meditonte për to. Pastaj, për shkak të frikës që kishte ndaj Allahut, tha:

“Do të doja të isha bar i gjelbër. Ashtu që të më hante ndonjë kafshë dhe tu zhdukesha.”

Mbi këtë zbriti ky ajet fisnik:

“Për ata që kanë frikë të japin llogari përpara Allahut, ka dy xhennete.” (er-Rahman, 46)
(Sujuti, Lubabu’n-Nukul, II, 146; Alusi, XXVII, 117)

Ashabët e nderuar nuk i hiqnin nga mendja ndjenjat e këtij qortimi të Allahut:

“O ju që keni besuar! Kini frikë Allahun me sinqeritet të vërtetë dhe mos vdisni vetëm se duke qenë muslimanë!” (Ali Imran, 102)

Një ditë të premte, Ebu Bekri ؓ doli e u tha njerëzve: “Mblidhuni nesër dhe të ndajmë devetë e zekatit, por askush të mos hyjë pa marrë leje!”

Të nesërmen, një grua, duke i dhënë kapistrën burrit të saj, i tha:

“Merre këtë dhe shko. Nuk i dihet, ndoshta edhe ne na jep Allahu ndonjë deve.” Kur burri me kapistër në dorë shkoi në vendin ku ndaheshin devetë, gjeti Ebu Bekrin dhe Omerin në vathën ku ishin devetë e zekatit dhe iu qas atyre pa marrë leje. Ebu Bekri i tha:

“Si hyre këtu?”. Pastaj ia mori kapistrën që kishte në dorë dhe i ra lehtë, më qëllimin për ta qortuar, por u pendua shumë për këtë gjest që bëri. Kur mbaroi ndarjen e deveve, e thirri atë njeri, ia dha kapistrën dhe i tha:

“Merre dhe më godit mua si shpagim!” Kur dëgjoi këtë, Omeri رضي الله عنه tha:

“Betohem në Allahun se nuk do të lejoj ndodhë një gjë e tillë. Mos e lërë që kjo të bëhet zakon për ata që do të vijnë pas teje!”

Ebu Bekri رضي الله عنه tha:

“Atëherë kush do të më shpëtojë nga zemërimi i Allahut ditën e kiametit?”. Hazreti Omeri رضي الله عنه e këshilloi me fjalët:

“Atëherë fitoja zemrën atij!” Ebu Bekri urdhëroi shërbëtorin e tij që të sillte një deve bashkë me tërkuzën e saj, si dhe pesë dinarë, për t’ia dhënë burrit. Edhe ai e fali Ebu Bekrin رضي الله عنه. (Ali el-Muttaki, V, 595-596/14058)

Ishte një djalosh prej Ensarëve. Zemrën e kishte të mbushur me frikën ndaj xhehenne-

mit. Ai qante kur flitej për xhehennemin. Së fundi u mbyll në shtëpi. I treguan të Dërguarit të Allahut për këtë. I Nderuari ynë shkoi te djaloshi. Djaloshi e pa me mall të Dërguarin e Allahut ﷺ, u ngrit menjëherë, përqafoi të Nderuarin e Botrave dhe ra në tokë dhe ia dorëzoi shpirtin Allahut. Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë tha:

“Lajeni dhe qefinoseni vëllain tuaj! Frika ndaj xhehennemit ia pa ska copëtuar mushkëritë. Betohem në Allahun në dorën e të Cilit është shpirti im, se Allahu e ka mbrojtur atë nga xhehennemi. Kush do ndonjë gjë, i gjen rrugët për ta fituar, kush ka frikë nga diçka, ikën nga ajo.” (Hakim, II, 536/3828; Ali el-Muttaki, III, 708/8526)

Kasimi ﷺ tregon:

“Kur dilja në mëngjes, së pari shkoja te shtëpia e (kushërirës) Hazreti Aishes dhe i jepja selam. Kurnjë ditë shkova në shtëpinë e saj, pashë se ajo po falte namaz nafile dhe po lexonte këtë ajet fisnik:

(Të devotshmit thonë: Falenderimet i takojnë Allahut i cili na dhuroi të mira dhe na ruajti prej dënimit të zjarrit të nxehtë. (et-Tur, 27) Bënte lutje në këmbë, qante dhe përsëri lexonte këtë ajet. E prita derisa u lodha, pastaj shkova në treg për të marrë disa gjëra për të cilat kisha nevojë. Pasi mbarova punë dhe u ktheva, vura re se Aishja رضي الله عنها ishte ende në këmbë (kijam), duke falur namaz dhe duke qarë.” (Ibnu’l-Cevzi, Sifatu’s-Safue, II, 31)

Ibn Ebi Mulejke رضي الله عنه thotë:

“Kam njohur tridhjetë nga ashabët e të Dërguarit të Allahut ﷺ. Ata të gjithë kishin frikë se mos ishin hipokritë. Asnjëri prej tyre nuk thoshte se kishte besim si Xhibrili dhe Mikaili.” (Buhari, Iman, 36)

Një ditë Hazreti Ebu Bekri رضي الله عنه takoi Handhalenë رضي الله عنها dhe e pyeti për gjendjen. Handhale رضي الله عنها, me një pikëllim dhe shqetësim të madh, tha:

Kur Hazreti Ebu Bekri ﴿ٱبُو بَكْرٍ﴾ tha:

“Subhanallah (i lartmëdhëruar është Allahu)! Çështë kjo fjalë?” Handhale ﴿ٱلْهٰدِلَةُ﴾ vazhdoi: “Kur jemi në kuvendet e Pejgamberit, ai na e kujton xhennetin dhe xhehennemin, madje vijnë në një gjendje ku pothuajse i shikojmë ata. Pasi largohemi nga i Dërguari i Allahut ﴿ٱللَّهُ﴾ dhe kur humbasim duke u marrë me fëmijët dhe jetën e kësaj bote, i harrojmë shumicën e atyre që ndjejmë. (Frymëzimin dhe ndjenjat shpirtërore që marrim nga kuvendi i tij po i humbasim.)”

Hazreti Ebu Bekri ﴿ٱبُو بَكْرٍ﴾, tha:

“Për Zotin, edhe mua më ndodh kështu.”

Pas kësaj që të dy shkuam drejt e te i Dërguari i Allahut dhe ia treguam këtë. Hazreti Pejgamber ﴿ٱللَّهُ﴾ tha:

“Betohem në Allahun, në dorën e të cilit është shpirti im, se sikur ta ruani atë gjendje që keni kur jeni me mua dhe të bëni vazhdimisht dhikër, ëngjëjt do t’ju kapin për dore edhe kur të jeni të shtrirë në shtrat, edhe kur të ecni në rrugë. (Duke e përsëritur tri herë):

-O Hanzala! Nganjëherë bën edhe ash-tu, nganjëherë edhe kështu!” (Muslim, Teube, 12)

Siç vihet re, ashabët e nderuar vazhdi-misht jetonin duke e llogaritur veten. Edhe pse kishin shumë vështirësi në jetë, ata i jep-nin shumë rëndësi mosrënies në dobësi sa i takonte jetës së tyre shpirtërore.

Një ditë, kur po kalonte pranë një shtëpie Hazreti Omer رضي الله عنه dëgjoi të zotin e shtëpisë që po lexonte suren Tur me zë aq të lartë, saqë zëri arrinte deri jashtë. Kur i zoti i shtëpisë erdhi te ky ajet fisnik:

“Është e vërtetë se dënimi i Zotit tënd pa tjetër do të ndodhë. Atë nuk ka kush që mund ta largojë.”, Hazreti Omeri رضي الله عنه zbri-ti nga kafsha, u mbështet pak te muri dhe pu-shoi. Pastaj, për shkak të ndikimit të fortë të qortimit të këtij ajeti, u sëmur dhe u shtri në shtëpi për një farë kohe.

Hazreti Omeri رضي الله عنه ka thënë:

“Nëse vjen një zë nga qielli dhe thotë: “O njerëz! Vetëm një njeri do të hyjë ne xhehen-

nem”, do të më zinte frika se mos ai njeri do të jem unë. Nëse zëri do të thoshte “O njerëz! Vetëm një njeri do të hyjë në xhennet”, atëherë do të shpresoja se ky njeri do mund të jem unë.”

Në ajetin fisnik urdhërohet që besimtarët të jenë në pikërisht në një gjendje të tillë shpirtërore, domethënë ndërmjet frikës dhe shpresës:

“(Të devotshmit natën i lënë shtratet), duke e lutur Zotin e tyre nga frika e nga shpresa dhe japin nga ajo (pasuria) që u kemi dhënë.” (es-Sexhde, 16)

Një herë, duke menduar vështirësinë e dhënies llogari përpara Allahut Teala, Hazreti Omeri ﴿عُمَرُ﴾ mori pak kashtë dhe tha i mërzitur:

“Ah sikur të isha kashtë, sikur të mos kisha ardhur fare në këtë botë, sikur të mos më kishte lindur nëna, sikur të isha harruar fare.” (Ibn Sa’d, III, 360-361)

Hazreti Aliun ﷺ e pyetën:

“O prijësi i besimtarëve! Përse të ndërron ngjyra e fytyrës dhe fillon të dridhesh kur vjen koha e namazit?” Ai u përgjigj:

“Sepse ka ardhur koha e kryerjes së një amaneti, të cilin as toka, as qielli dhe malet nuk kanë mundur ta mbajnë. Nuk e di nëse do të mund ta kryej të plotë apo jo.”

Hazreti Hasanit ﷺ i ndryshonte ngjyra e fytyrës kur merrte abdest. Njëri e pyeti:

“O Hasan! Përse zverdhesh kështu kur merr abdest?”

Hazreti Hasan u përgjigj:

“Sepse ka ardhur koha për të dalë përpara Allahut, i cili është i plotfuqishëm, i lartë dhe i madhërishëm.”

Kur Hasani ﷺ hynte në xhami, lutej kë-shtu:

“O Zoti im! Robi Yt është në derën Tënde. O Allahu im që je i butë. Robi Yt më-

katar ka ardhur të Ti. Ti i ke urdhëruar të devotshmit që t'ua falin të këqiat njerëzve të këqinj, sepse Ti je falës dhe bujar. O Zoti im! Me mëshirën dhe bujarinë Tënde mëshiromë dhe falmi mëkatet që kam bërë!”

Hazreti Ebu Bekr Verrak kishte një djalë të vogël. Ai e merrte nga një hoxhë mësimin e Kur'anit Fisnik. Një ditë u kthye herët nga shkolla duke u dridhur dhe i zverdhur në fytyrë. Ebu Bekr Verrak e pyeti i habitur:

Çfarë ke o biri im? Përse je kthyer herët nga shkolla?

I biri me fytyrën që i qe bërë si gjethe vjeshte, për shkak të frikës ndaj Allahut, frikë e cila kish zënë vend në zemrën e tij të vogël, tha:

“O babai im i dashur! Sot hoxha më mësoi një ajet nga Kur'ani. E kuptova domethënien e ajetit dhe nga frika erdha në këtë gjendje!” Babai i tha:

“O biri im! Cili ajet fisnik ishte ky?” Fëmija i vogël filloi të lexojë:

“Nëse mohoni, si do të mbroheni në një ditë që fëmijët do t’i bëj pleq?” (el-Muzzemmil, 17)

Më vonë, fëmija u sëmur nga ashpërsia dhe frika e këtij ajeti dhe ra në shtratin e vdekjes. Pa kaluar shumë e dorëzoi shpirtin e tij.

Babai i tij u prek shumë nga kjo ngjarje. Ai shkante shpesh të varri i birit të tij dhe duke qarë, thoshte në vete: “O Ebu Bekr! Biri yt mësoi një ajet nga Kur’ani dhe nga frika ndaj Allahut e dorëzoi shpirtin e tij. Ndërsa ti u bënë shumë kohë që e lexon Kur’anin Fisnik dhe akoma nuk ke frikë nga ligjet hyjnore!”

Padyshim se kjo ngjarje shfaq ndjeshmërinë e besimit të një fëmije të vogël, zemrës së të cilit Allahu i kishte dhuruar butësi, tregon se si duhet ta meditojmë dhe lexojmë me zemër të ndjeshme fjalën e Allahut, por tregon edhe sjelljen që duhet të kemi përpara madhërisë hyjnore, domethënë frikën ndaj Allahut. Ja si e tregon Allahu në Kur’anin Fisnik rrugën për të arritur këtë gjendje:

“(A jobesimtari është më mirë) apo ai që natën e kalon në adhurim, që duke bërë

sexhde dhe duke qëndruar në këmbë i ruhet (dënimit) të botës tjetër dhe shpreson në mëshirën e Zotit të tij? Thuaj: A JANË TË BARABARTË ATA QË DINË DHE ATA QË NUK DINË? Por vetëm të zotët e mendjes marrin mësim.” (ez-Zumer, 9)

Sipas kësaj, dija e vërtetë te Allahu është dija që e tërheq robin te ndjenjat e devotshmërisë dhe të frikës ndaj Zotit, domethënë njohja e Allahut. Për të fituar këtë dije, duhet të respektohen këto veçori:

1. Sigurimi i miqësisë shpirtërore me Allahun kur të jemi në sexhde dhe kijam (në këmbë) natën.

2. Përkujtimi i përkohshmërisë, duke u shqetësuar se do të japim llogari në ahiret për çdo çast, për çdo situatë dhe për çdo sjellje tonën.

3. T'i lutemi Allahut gjithmonë, duke shpresuar mëshirën e Tij, sepse shpirtërat e mëdhenj jetojnë gjithmonë në lutje.

Mansur ibn Ammar tregon:

Një natë dola jashtë, duke menduar se u bë mëngjes, por pashë se nuk kishte gdhirë ende. Kur po kaloja përpara një shtëpie, dëgjova një hallexhi që lutej duke qarë:

“O Zoti im, unë kam bërë shumë mëkate. E kam turpëruar veten. Qëllimi im nuk ishte për të provuar fjalën Tënde. Unë u munda nga vetja ime dhe pashë se për çfarëdo që bëj, Ti nuk më ndëshkon. E kuptova se Ti je mbulues i Mëkateve. Mëkatet që kam bërë i kam bërë për shkak të padijes sime. Tani e kuptova se kam gabuar. Nëse më ndëshkon, puna ime bëhet shumë e vështirë. Vaj medet për mua, vaj medet për mua! O Zoti im! Ditën kur do t’i urdhëroshë robërit e Tu për të kaluar Siratin, dikush do të bie në xhehennem dhe dikush do të hyjë në xhennet. Vallë nga cili grup do të jetë ky robi Yt i varfër?!”

Në ato çaste u dëgjua një ajet që flet për xhehennemin. Djali, i cili po lutej brenda, tha vetëm një herë “Ah!” dhe nuk rënkoi më.

U bëra merak dhe thashë: “Çfarë ndodhi vallë që iu ndërpre zëri?” Pasi e mbajta mend

mirë vendin e shtëpisë së tij, u ktheva në shtëpinë time. Kur kalova aty në mëngjes, përpara asaj dere kishte një xhenaze. Kur pyeta se çfarë kish ngjarë, nëna e tij më tha:

“Ky është djali im i vdekur. Është nga soji i Pejgamberit tonë të Nderuar. Kur bëhej natë, qante deri në mëngjes në dhomën ku falej. Ata që i fitonte ditën ua jepte të varfërve. Kur dëgjoi njërin prej ajeteve të xhehennemit, nuk mundi të rezistojë më dhe duke qarë ia dorëzoi shpirtin Zotit.”

Unë i thashë asaj:

“-O zonjë! Biri juaj ka hyrë në xhennet, sepse ai që qan prej frikës ndaj Allahut, nuk hyn në xhehennem. A hyn në xhehennem ai që e dorëzon shpirtin në këtë mënyrë? Falenderoje Allahun!”

Javuz Sulltan Selim Hani ishte një padi-shah shumë i ashpër ndaj lëvizjeve që bëheshin gabim apo me pakujdesi, por ashpërsia e tij ashtu si edhe bukuria e tij, pothuajse ishin tretur dhe zhdukur në kornizën e urdhërave të

Allahut. Frika që kishte ndaj Allahut ishte mbi çdo gjë. Një herë, për shkak të një vjedhjeje që kishte ndodhur në thesar për arsye të pakujdesisë së atyre që e ruanin, urdhëroi egërsisht që të vriten rreth dyzet vetë. Shejhulislam Zenbilli Ali Efendi, i cili e dëgjoi këtë, nxitoi të shkonte te Javuzi pa marrë leje, me qëllim që ta ndalonte zbatimin e këtij vendimi. Ai e dëgjoi edhe një herë nga Sulltani të vërtetën e ngjarjes. Javuzi iu përgjigj në një mënyrë të ashpër: “Hazret Efendi! Ajo që keni dëgjuar është e vërtetë, por ju nuk keni të drejtë të përziheni në punët e shtetit...”

Mbi këtë shejhulislam Zenbilli Ali Efendi, me të njëjtën ashpërsi i tha:

“O Sulltani im! Unë erdha t’ju tregoj ligjet e sheriatit, sepse puna jonë është që tju mbrojmë ahiretin tuaj...”

Javuz Sulltan Selim Hani u qetësua përpara masave të larta të Islamit, të cilat ishin më të holla se fija e flokut dhe më të prera se shpata, dhe pyeti:

“A nuk është e lejuar që të vritet një grup për rregullimin e popullit?”

Zenbilli Ali Efendi tha:

“Vrasja e këtyre nuk ka lidhje me rregullimin e botës. Duhet të ndëshkohen sipas fajit që kanë bërë...”

Padishahu i madh, i cili kishte formuar gjithë atë ushtri, uli kokën dhe e tërhoqi vendimin. Zenbilli i cili u kënaq shumë nga kjo dhe teksa po matej të largohej u kthye përsëri dhe i tha Javuzit që e shikonte me merak:

“O Sulltani im! Kërkesa ime e parë ishte për të transmetuar ligjin e fesë sonë, por kam edhe një kërkesë të dytë që është vetëm një lutje...” Dhe shtoi:

“O Sulltani im! Krimi i këtyre fajtorëve u përket vetë atyre, por kush do të kujdeset për familjet e atyre të pafajshme, kur ata të jenë në burg? Për këtë arsye po ju kërkoj që familjeve të fajtorëve t’u jepni ndihmë derisa të mbarojë ndëshkimi që u është dhënë fajtorëve.” (Shik. Mustafa Nuri Pasha, Netaicu’l-Vukuat, Ankara 1987, vëll. I-II, fq. 90-91)

Javuzi i cili e pranoi edhe këtë lutje të dytë. Ai patjetër që po kryente kërkesën e

përgjegjësisë hyjnorë, për të cilën kishte dijeni.

Përsëri Zenbilli Ali Efendi e kishte qortuar Sulltanin në një çështje të njëjtë si ajo e mësipërmja, por Sulltani ngaqë e shikonte veten të drejtë në vendimin që kishte dhënë, i tha Shejhulislamit siç i kishte thënë më parë:

“Puna juaj nuk është që të përziheni në punët e shtetit!..”

Edhe Zenbilli Ali Efendi përballë kësaj bisede kërcënuese, i qe përgjigjur pa frikë:

“O Sulltani im! Këta janë nga çështjet e ahiretit dhe kemi të drejtë të ndërhyjmë. Nëse nuk hiqni dorë nga vendimi që keni dhënë, përgatituni për ndëshkimin e ashpër në ditën e tubimit!..”

Shejhulislam pas këtyre fjalëve iku pa i dhënë as selam Sulltanit. Javuz Sulltan Selim Hani, i cili në atë kohë ishte në nisje e sipër për një udhëtim ushtarak, edhe pse u zemërua ndaj kësaj sjelljeje të paparë në ndonjë rast tjetër, e kuptoi të vërtetën, pranoi qortimin e

Shejhulislamit dhe e ndërroi vendimin sipas fjalëve të tij. Ai la edhe një letër, me të cilën i kërkonte ndjesë Zenbilli Ali Efendit.

Edhe pse ishte padishahu i botës, frika që kishte në zemër ndaj Allahut, e ndaloi që të vepronte sipas dëshirës së tij. Ndërsa Shejhulislamit, frika që kishte ndaj Allahut i dha një trimëri të madhe, aq sa duke marrë gjithçka para sysh, guxoi të qortonte pa frikë edhe një padishah të ashpër si Javuzi.

Një herë, një ministër u takuar me mistikun e madh Hazretin Dhunnun el-Misri dhe i tha:

“Më ndihmo! Natë e ditë jam i zënë me punë duke i shërbyer padishahut, shpresoj që ai të sillet mirë me mua, por kam frikë se mos zemërohet dhe më kritikon.”

Hazreti Dhunnun qau dhe tha:

“Sikur të kem frikë nga Allahu ashtu si ke frikë ti nga padishahu, do të isha prej të sinqertëve.” Së fundi, baza e çdo mirësie është dashuria ndaj Allahut, edhe baza e urtësisë është frika ndaj Allahut.”

Një njeri që e don dhe e njeh Allahun, gjithmonë sillet i kujdesshëm, me frikën se nuk meriton dashurinë e Allahut por meriton ndëshkimin e Tij. Jetën e tij e jeton në mirësi.

Nëse robi ka frikë plotësisht nga Allahu, i jep jetës së tij drejtim sipas natyrës së Islamit dhe është i sigurtë nga të gjithë druajtjet e kësaj bote dhe të ahiretit. Po ashtu, i Nderuari i Botrave thotë:

“Ka tre gjëra që e shpëtojnë njeriun: frika ndaj Allahut, fshehtas apo hapur, drejtësia kur je i kënaqur dhe i zemëruar, dhe kursimi kur je i varfër dhe i pasur. Ka edhe tre gjëra që e shkatërrojnë njeriun: dëshirat vetjake, kopracia dhe pëlqimi i vetes.”

(Munavi, III, 404/3471)

Për të arritur qetësinë dhe lumturinë në këtë botë dhe në ahiret, duke pasur frikë nga Allahu ashtu siç duhet, rukutë, sexhdet dhe lutjet tona duhet t'i bëjmë me lot në sy dhe duhet t'i lutemi Allahut me shpresën për të fituar mëshirën dhe faljen e Tij.

